

Varietats

*La nova antropologia criminal*¹

Un crim no és, necessàriament, un acte immoral, ni els actes immorals no seran tots crims. L'escola humanista del dret penal s'ha equivocat, doncs, en considerar el delicte com a una infracció ètica abans d'ésser una infracció de la llei, i de donar a la pena una finalitat exclusiva d'educació moral.

Però si el crim i el fet moral són definits com a coses diferents, puix que hi ha crims que no ofenen gens la moral i fets immorals que la llei penal no considera pas com a delictuosos, cal reconèixer que força sovint, àdhuc gairebé sempre, els dos aspectes es superposen, puix que la major part dels crims són, a la vegada, violacions de l'estatut jurídic i de les regles morals. I com que aquells que posseeixen les inhibicions morals necessàries per a defensar-se de les excitacions a la pràctica d'aquests crims, en disposen també, versemblantment, per a la regulació d'aquells dels seus actes que són indiferents davant de l'ètica, hom pot admetre que l'eix del problema de la criminalitat és constituït per la moralitat individual.

En efecte, no és entre els mitjans honestos i en els individus que tenen una moral més sòlida on hom troba la més gran proporció de criminals. L'estudi del sentit moral d'aquests darrers demostra clarament la freqüència de les llacunes d'aquest sentit en ells. L'abundància de psíquics insuficients entre els delinqüents és, generalment, admesa; però la proporció dels insuficients morals hi és, encara, més elevada.

Un pillet, titular de dotzenes d'arrestaments per furt, construí, a demanda del doctor MENDES CORREA, una estadística de les qualitats morals que ell trobava en els seus companys de crim. En aquest document el seu autor no oblida els deutes de diners que els seus companys no li havien pagat; referint-se als càstigs corporals i a les violències sovint exercides pels paisans sobre els malfactors, proposa llur supressió com a mitjà de profilàxia criminal... L'autor àdhuc inscriu, inconscientment, en aquesta taula, les seves pròpies qualitats. És el retrat més realista i el més horrorós entre tots de la decadència moral de tota aquesta gent.

Recentment el mateix professor ha organitzat enquestes sobre les idees morals d'alguns centenars de collegials de Porto, entre els infants delinqüents presentats al tribunal especial de la mateixa ciutat i entre els joves criminals detinguts a la Colònia Correccional Izeda, de Braganza. Els resultats estadístics en aquests tres grups poden ésser resumits. Mentre que els collegials donen més freqüentment llurs preferències a virtuts com la lleialtat, l'honestetat, la bondat, etc., els infants delinqüents i els joves dels correccionals—malgrat els esforços educatius fets sobre d'ells—atorguen la majoria de llurs pre-

¹ A. A. MENDES CORREA, *Scientia*. Milano, 1 maig de 1932.

ferències, d'antuvi, per l'amor al treball, i després a la senzilla amistat, a la camaraderia, etc. Aquestes preferències tradueixen amb força aproximació les concepcions morals dels subjectes observats. Obligats a treballar, els joves criminals ignoren o obliden l'excel·lència d'altres virtuts i acorden, com a conseqüència, el primer lloc al treball, per bé que, sovint, sense sinceritat. L'amistat i la camaraderia vénen després; però, de vegades, hom pot veure-hi un desig de solidaritat per les pròpies empreses criminals.

* * *

L'estructura moral de l'individu té, doncs, un rol principal en la gènesi dels impulsos criminals, els quals no solament estan subjectes a influències biològiques, sinó, també, d'ambient físic i social i de condicions econòmiques i educatives. La més perfecta estructura moral però, no assegura una immunitat absoluta en relació a les sol·licitacions criminals. Però la moralitat individual és el millor mitjà de protecció de l'esperit contra llur invasió; s'interposa entre la idea i l'impuls i actua amb la seva crítica saludable. Aquesta crítica, excepte en conflictes delicats de consciència que es plantejen en les ànimes més pures, és tant més ràpida i inconscient com més sòlida i perfecta és l'organització moral de l'individu.

La mentalitat criminal és, en general, el punt de partida de l'impuls que té com a resultat l'acte criminal. Hi ha crims que són la conseqüència directa de causes biològiques en els quals només les esferes del psiquisme inferior entren en joc. Però, ben sovint, l'impuls criminal ve derivat d'una representació mental, en la qual intervenen les condicions biològiques i del medi exterior. La mentalitat de certs criminals no és, sinó, una conseqüència de llurs condicions biològiques. En molts d'altres, no és, sinó, un reflex de llurs condicions socials. Hi ha, també, casos mixtos que són els més vulgars.

L'habitud criminal, conseqüència i causa de la repetició de l'acte, és, també, regulada per l'esfera moral de l'individu i juga al seu torn un rol modificador d'aquest. La tendència a la repetició és un fet gairebé general de la vida i particularment de la vida psíquica.

* * *

Tot el que acabem de dir demostra que és a la definició—tant com possible etiològica—de la personalitat moral de cada delinqüent que s'han d'adreçar els més intensos esforços de l'antropologia criminal. Puix que el crim no és un fet *biològic*, excepte com a *acte*, i que el criminal és bio-morfològicament atípic, la nova antropologia criminal s'ha deslliurat de la concepció que considerava el criminal com un ésser *sempre* biològicament anormal. També, tot i reconeixent la proporció considerable d'anormals psíquics i patològics entre els criminals, admet la potencialitat criminal dels homes biològicament i psicològicament normals. Hom reconeix, avui, que no hi ha tipus morfològics corresponents a les diferents manifestacions criminals, i a més, que hi ha molts criminals, àdhuc criminals constitucionals, desproveïts d'una estigmatització somàtica apreciable.

Així, en l'Antropologia criminal l'interès de les mesures antropològiques ha estat reduït a més justes proporcions. Es cert que les mesures ajuden a la identificació judiciària, a la determinació dels tipus morfològics generals, a la recerca de diferències morfològiques funcionals; però hom n'ha exagerat l'abast.

La proporció dels anormals psíquics és, també, molt elevada entre els delinqüents;

però les dades estadístiques són molt variables, segons els observadors i les sèries. Mentre hi ha autors que fixen aquesta proporció en un 50 per cent, d'altres no passen del 5 per cent.

L'interès de l'exploració psicològica del delinqüent és, certament, essencial. Però aquesta no s'ha de deixar dominar pel prejudici de considerar tots els criminals com a susceptibles d'ésser enquadrats en els quadros de la nosologia mental. Les tendències criminals acompanyen, sovint, anomalies patològiques, sobretot de naturalesa psíquica i poden així també, ésser-ne conseqüències; però hom no pot dir que el crim, en general, sigui una manifestació psicopatològica.

Hom ha trobat una correlació entre l'activitat endocrina i determinats estats emotius, trontolls intel·lectuals i volutius, malalties mentals, la degenerescència en general. Això ha produït una endocrinologia criminal; però les relacions entre les glàndules endocrines i el sistema neuro-psíquic, tot i essent incontestables, semblen ésser indirectes i tenen una naturalesa i una importància encara mal establertes. No obstant, hom ha indicat relacions entre les constitucions i les funcions endocrines, àdhuc entre certes tendències criminals i les dites funcions, que han conduït a classificacions endocrinològiques de les tendències criminals.

L'activitat nerviosa i mental posseeix misteris que hom no ha pogut penetrar fins al present. Molt sovint, cal acontentar-se amb la constatació empírica dels fenòmens sense que sigui possible d'establir, amb certitud i detall, la localització orgànica del fet i àdhuc la naturalesa de l'acció, de l'estructura i de la lesió que l'ha provocat. Psicòlegs i psiquiatres, com MIGNARD, sostenen la tesi de la unitat de l'ànima i de la subjecció normal del cos a l'esperit; d'altres, com FREUD, RANK, SEIF, etc., expliquen purament amb la psicologia l'activitat psicològica normal o morbosa.

Aquesta tendència a l'autonomia de la psicologia és paral·lela a la que hom constata actualment en altres domenys científics (ORTEGA I GASSET); però l'autonomia absoluta no s'avé amb els fets adquirits que mostren la interdependència d'aquestes qüestions.

L'exploració del domeny afectiu és fonamental en l'estudi del criminal. En la psicologia del criminal cal admetre el rol—exagerat pels psicoanalistes certament— de l'inconscient, dels xocs infantils, del refús més o menys artificial de tendències i desitjos a través de l'existència, de les explosions inesperades d'energies latents des de molt de temps, en fi, d'aquesta multitud de fets psíquics, més o menys observats, però reals i sovint potents.

L'Antropologia criminal no exclou pas, en l'estudi de cada delinqüent, els mesuraments, les observacions de somatologia descriptiva, l'ús d'assaigs mentals, les enquestes sobre l'hereditat i els llocs d'origen, la recerca dels símptomes clínics de totes menes, la recerca endocrinològica, etc.; però tots aquests estudis no són, generalment, altra cosa que mitjans auxiliars. Conduïxen rarament a resultats suficients: excepte en el cas de degenerescència profunda o d'alienació neta.

El problema central de l'Antropologia criminal és la definició de la individualitat moral de cada delinqüent, i a aquest fi haurà d'afegir als mitjans d'estudi indicats, una exploració especial del domeny moral, que exigeix iniciativa i facultats molt subtils en l'observador.

La profilaxia i la terapèutica de la criminalitat consisteixen, sobretot, en una acció moral exercida sobre l'individu i sobre la collectivitat. Però seria erroni de negar la incorregibilitat de molts delinqüents i de suposar que la més sana moralitat suprimeix completament el crim. Seria molt perillós de no fer acompanyar l'acció moral de me-

sures pràctiques de defensa social, d'intimidació i de profilaxia eugènica, econòmica, etcètera, que es traduiran en beneficis morals i materials de les generacions successives.

* * *

Les concepcions exposades demostren que la nova Antropologia criminal és, especialment, una psicologia individual dels delinqüents o, millor, l'*Antropologia psico-moral de l'individu delinqüent*. Aquesta s'esforça a determinar amb els mitjans de l'antropologia somàtica i psíquica normal i patològica, la individualitat moral del delinqüent i si és possible la seva gènesi.

No es tracta de la vella Psicologia criminal del segle XVIII, que no perseguia la definició de les múltiples individualitats morals (tan nombrosos com els éssers humans) ni disposava de mitjans i de coneixements actuals, ni atribuïa a l'inconscient el rol que li atribueix actualment. La nova Antropologia criminal, no és, tampoc, l'Antropologia criminal lombrosiana, que exagerava l'abast i l'especificitat dels fets morfo-biològics i despreciava la potencialitat criminal de l'home normal (considerada aquesta normalitat sota el punt de mira bio-psíquic).

Però aquesta escola ha contribuït força al progrés de la ciència criminològica i ha donat serveis excel·lents a les doctrines de la individualització i de la defensa social, en cridar l'atenció sobre les dades morfo-biològiques fins aleshores completament despreciades i proclamant la incorregibilitat d'alguns delinqüents. Com sempre, hom ha exagerat l'abast d'aquestes innovacions.

La nova Antropologia criminal, evolució lògica de l'escola lombrosiana, no en comparteix, no obstant, l'exclusivisme doctrinari i reconeix que la causa més general de la criminalitat és la *imperfecció moral dels homes*, sans i malalts. Els homes no són àngels. Però hi ha *graus i formes diverses* en llur imperfecció.

Una fórmula bio-psico-ètica individual, establerta per l'examen antropològic mitjançant una notació apropiada, hauria d'acompanyar cada detingut davant del tribunal i inspirar les decisions d'aquest. Condemnat, el criminal hauria d'ésser (com actualment a Bèlgica) sotmès a una observació sostinguda que podria aportar addicions, retocs o correccions útils a aquesta fórmula inicial. Hom obtindria, així, una base científica per la duració del règim constituït per a cada cas i àdhuc per modificacions possibles d'aquest règim.

Però, en tots aquests exàmens, cal no sacrificar pas al que és superflu, a l'aparell il·lusori de certs detalls, el que hi ha d'essencial, de primacial, en l'estudi del criminal, és a dir, els elements fonamentals de la seva personalitat moral.